

แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติ
ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี)
คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

GUIDED ATTRACTING TEACHER PROFESSIONAL COMPETENCY
ASSESSMENT ACCORDING TO PROFESSIONAL STANDARDS OF
TEACHERS' COUNCIL OF THAILAND, FACULTY OF ARTS EDUCATION
BUNDITPATANASILPA INSTITUTE OF FINE ARTS

จริยา ทะลังวิทย์
Jariya Talangwit

ภาควิชาการศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Department of Education, Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts
E-mail: Ta.jariya@gmail.com

Received: April 4, 2024
Revised: September 3, 2024
Accepted: September 3, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา 2) ศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู รวมทั้งสิ้น 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูลแบบการวิเคราะห์สารบบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา มีดังนี้ (1) ระบบการประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนมีความซับซ้อน การเข้าถึงข้อมูลมีหลายขั้นตอน ระบบประเมินฯ ยังขาดความเสถียร ใช้เวลาในการประมวลผลซ้ำทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมิน (2) รายการประเมินและระยะเวลาในการประเมินมีจำนวนมากเกินไป โดยเฉพาะในส่วนของการประเมินสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้รวมถึงรายละเอียดของระดับคุณภาพทำให้เกิดความสับสนในการประเมิน และ 2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีดังนี้ (1) ควรจัดทำคู่มือแนะนำและจัดอบรม การใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฯ อย่างต่อเนื่อง และควรปรับลดขั้นตอนในการเข้าใช้งานได้

เข้าถึงได้ง่ายขึ้น (2) ปรับลดระยะเวลาในการประเมินให้น้อยลงเนื่องจากจำนวนที่กำหนดไว้ 3 ครั้งมากเกินไปส่งผลให้เกิดความสับสนในการประเมินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (3) ปรับลดรายละเอียดของสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพ และสัดส่วนคะแนนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ รวมถึงการกำหนดภาระงานให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพ โดยเน้นการบูรณาการเพื่อตอบสนองต่อสมรรถนะย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้มากกว่า 1 ข้อ

คำสำคัญ

มาตรฐานวิชาชีพของครูสภา การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู การปฏิบัติการสอน
ในสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) investigate the problems in evaluating teachers' professional competencies in areas of work performance and professional conduct according to the Professional Standards of the Teachers Council of Thailand and 2) study the guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct of student teachers practicing teaching in educational institutions of the Faculty of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute. The target group consisted of 26 professional competency evaluators. The research instrument was an interview form on problems and guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct according to the Professional Standards of the Teachers Council of Thailand. Qualitative data analysis was conducted using typological analysis by using taxonomy analysis.

The results of the research showed that: 1) problems in evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct according to the professional standards of the Teachers Council were as follows: (1) the student teaching practice evaluation system was complex. Accessing information involved multiple steps. The evaluation system lacked stability and took considerable time to process results, causing inaccuracies in evaluation. (2) the evaluation criteria and assessment periods were excessive, particularly in evaluating sub-competencies, behavioral indicators, and detailed quality levels, causing confusion in evaluation. And 2) guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct of student teachers practicing teaching in educational institutions were as follows: (1) develop instruction manuals and provide continuous training for using the student evaluation system and reduce access steps to make it more accessible. (2) reduce the evaluation frequency because the current three-evaluation requirement is excessive and causes confusion for those involved, and

(3) reduce details of sub-competencies, behavioral indicators, quality criteria, and score proportions to be appropriate and ensuring that the workload covers the indicators and quality criteria with a focus on integration to address more than one sub-competency and behavioral indicator.

Keywords

Professional Standards of the Teachers Council, Assessment, Teaching Practice in Educational Institutions

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนของประเทศให้มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม ผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด (Government Gazette, 2019) การพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีความเข้มข้นทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะในสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูก่อนประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์มีจิตวิญญาณความเป็นครูและสมรรถนะทางวิชาชีพครู

คุรุสภาจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) ให้เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และมีสมรรถนะเพียงพอสำหรับการออกไปปฏิบัติวิชาชีพในอนาคต โดยสมรรถนะตามมาตรฐานด้านความรู้ จำนวน 6 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) จิตวิทยา การพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียน 3) เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4) การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน 5) การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ 6) การออกแบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา (Government Gazette, 2020) นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน โดยมีการกำหนดมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพไว้ 3 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ หลักสูตรวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน การวิจัยและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน 2) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ วางแผน สร้างเครือข่าย ร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิ

ปัญหาท้องถิ่น และ 3) สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครู มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณต่อตนเอง วิชาชีพ ผู้รับบริการ ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และสังคม (The Teachers' Council of Thailand, 2021) นอกจากนี้คุรุสภาได้กำหนดหลักเกณฑ์การทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยใช้สมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อย และพฤติกรรมบ่งชี้ รวมถึงระดับคุณภาพสำหรับการประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมีผู้ประเมิน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครูพี่เลี้ยง และ 4) อาจารย์นิเทศก์ และดำเนินการประเมินสมรรถนะของนักศึกษา จำนวน 3 ครั้งตามระยะเวลาที่คุรุสภากำหนด ดังนี้ ครั้งที่ 1 ระหว่างสัปดาห์ที่ 3-5 ครั้งที่ 2 ระหว่างสัปดาห์ที่ 7-9 และ ครั้งที่ 3 ระหว่างสัปดาห์ที่ 11-14

คณะศิลปศึกษาในฐานะหน่วยผลิตและดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 จึงให้ความสำคัญในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 ที่จะต้องออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมอบหมายให้งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาควิชาการศึกษา เตรียมความพร้อมในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และสร้างความเข้าใจในรูปแบบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพที่คุรุสภากำหนดกับผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้สอดคล้องตามที่คุรุสภากำหนด เพื่อให้การประเมินสมรรถนะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดประสิทธิภาพ สามารถสะท้อนสมรรถนะทางวิชาชีพที่นักศึกษาแสดงออกขณะปฏิบัติหน้าที่ แต่เนื่องด้วยการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่จะเกิดขึ้นในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เป็นการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูครั้งแรก โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะที่คุรุสภากำหนดและมีรายละเอียดประกอบการประเมินค่อนข้างมาก ในฐานะหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในกระบวนการดำเนินงานและคาดว่าจะมีปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้แบบประเมินเนื่องจากมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินหลายฝ่าย จึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูเพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดนโยบายและสร้างแนวปฏิบัติในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างเต็มศักยภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

2) เพื่อศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) (Chantawanich, 2016; Buason, 2015) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์ มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจำนวน 26 คน ดังนี้

1) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีนักศึกษาคณะศิลปศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน

2) ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) มีนักศึกษาคณะศิลปศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) เป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 4 คน

3) ครูพี่เลี้ยง ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการเป็นครูพี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) เป็นครูพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) เป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน

4) อาจารย์นิเทศก์ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำนวน 4 ประเด็น 17 ข้อคำถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการร่างแบบสัมภาษณ์ฯ จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ระบบประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา 2) สภาพปัญหาในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 3) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา คณะศิลปศึกษา และ 4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ผลการพิจารณาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item objective congruence) ทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ผลการวิจัย

1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา พบว่า

(1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา มีดังนี้

(1.1) ระบบประเมินฯ ยังขาดความเสถียร เนื่องจากการดาวน์โหลดหน้าเว็บ่อย่อยใช้เวลามากเกินไป

(1.2) การประมวลผลของระบบประเมินฯ ช้ากว่าปกติส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมิน

(1.3) ระบบการประเมินฯ มีความซับซ้อน การเข้าถึงข้อมูลมีหลายขั้นตอน ทำให้ต้องใช้เวลาในการประเมินค่อนข้างนาน

(2) ปัญหาเกี่ยวกับรายการประเมินและระยะเวลาในการประเมินไม่เหมาะสม มีดังนี้

(2.1) รายการประเมินมีจำนวนมากโดยเฉพาะในส่วนของสมรรถนะย่อย และพฤติกรรมบ่งชี้มีรายการประเมินเยอะเกินไป รวมถึงรายละเอียดของระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้มีความละเอียดมากเกินไปทำให้เกิดความสับสน

(2.2) ระยะเวลาในการประเมินไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินผลครั้งที่ 1 ระหว่างสัปดาห์ที่ 3-5 ของการฝึกปฏิบัติการสอน เนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่นักศึกษาต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน การประเมินสมรรถนะในช่วงเวลาดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมเพราะนักศึกษายังไม่สามารถสะท้อนถึงสมรรถนะต่าง ๆ ตามที่กำหนดได้

(3) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

(3.1) การตรวจรายละเอียดของภาระงาน เนื่องจากสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ต้องมีการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ จึงจะสะท้อนให้เกิดสมรรถนะตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดได้ อีกทั้งรายละเอียดของระดับคุณภาพบางระดับไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วต้องมีระยะเวลาในการฝึกฝนจึงจะบรรลุได้ตามเป้าหมาย

(3.2) การประเมินสมรรถนะย่อยประเด็นการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน เป็นการดำเนินงานที่ต้องใช้การศึกษาข้อมูลที่หลากหลายและอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครอง จึงจะทำให้การดำเนินงานมีความสมบูรณ์ ระดับคุณภาพที่กำหนดอาจจะสะท้อนถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นได้

(3.3) การประเมินสมรรถนะย่อยประเด็นการวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในรายละเอียดของระดับคุณภาพไม่มีการระบุที่ชัดเจนว่าในการประเมินแต่ละครั้งนักศึกษาต้องดำเนินการวิจัยอยู่ในกระบวนการใดส่งผลให้เกิดความสับสนในการประเมินเป็นอย่างมาก

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีดังนี้

(4.1) การดำเนินงานของนักศึกษาเพราะการเข้าถึงบริบทของชุมชนค่อนข้างทำได้ยากมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อีกทั้งผู้ปกครองบางท่านหรือคนในบางชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพ บางชุมชนเป็นแหล่งสุ่มเสี่ยงไม่เหมาะสมในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน นักศึกษาจึงเข้าถึงข้อมูลในส่วนนี้ได้ยากส่งผลต่อการรายงานผลและเกิดความไม่สอดคล้องระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ในแบบประเมิน

(4.2) การกำหนดสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้ และระดับคุณภาพในการประเมินมีรายละเอียดมากเกินไปทำให้ประเมินได้ยาก อีกทั้งมีความสับสนเนื่องจากระดับคุณภาพในสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ประเมินที่เป็นผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งที่เป็นสมรรถนะย่อยเดียวกัน

(5) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินด้านการปฏิบัติตน บางรายการประเมินยากเพราะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาทุกวัน การสังเกตและสัมภาษณ์อาจจะยังไม่สะท้อนให้เห็นสมรรถนะที่ต้องการประเมิน

2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา

(1) แนวทางการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

(1.1) จัดทำวิดีโอหรือคู่มือแนะนำการใช้งานอัปโหลดไว้ในระบบเพื่อให้สามารถเข้าศึกษารายละเอียดและขั้นตอนการใช้งานได้ตามความต้องการ

(1.2) จัดการอบรมการใช้งานระบบการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน

(1.3) ควรมีความยืดหยุ่นในด้านของระยะเวลาในการประเมิน ไม่ควรกำหนดระยะเวลาแบบตายตัวหรือเปิดระบบการประเมินเป็นช่วง ๆ

(1.4) ลดขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายและลดระยะเวลาในการใช้งาน

(2) แนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มีดังนี้

(2.1) ระยะเวลาในการประเมิน ควรปรับลดจากจำนวน 3 ครั้ง เป็น 2 ครั้ง

(2.2) การประเมินตามพฤติกรรมบ่งชี้ควรมีความยืดหยุ่น ลดรายละเอียดของแต่ละพฤติกรรมให้น้อยลง หากเป็นไปได้ควรมีการสำรวจการดำเนินงานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ จะช่วยให้การประเมินมีความสอดคล้องกับกิจกรรมและการดำเนินงานของโรงเรียนมากขึ้น

(2.3) เกณฑ์คุณภาพควรปรับรายละเอียดการประเมินให้น้อยลงควรกำหนดรายละเอียดในภาพรวม เน้นพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นและไม่ควรใช้เกณฑ์คุณภาพเดียวกันในการประเมินแต่ละครั้ง

(2.4) สัดส่วนคะแนน ควรเน้นการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่าสมรรถนะด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ควรกำหนดสัดส่วนการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้เป็นสัดส่วนของโรงเรียนมากกว่าอาจารย์นิเทศก์เนื่องจากสัมผัสใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าผู้ประเมินคนอื่น ๆ

(2.5) การกำหนดภาระงาน กำหนดภาระงานให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพ โดยเน้นการบูรณาการเพื่อตอบสนองต่อสมรรถนะย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้มากกว่า 1 ข้อ

อภิปรายผล

การวิจัย แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ของคณะศิลปศึกษา

(1) ระบบการประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษามีความซับซ้อน เข้าถึงส่วนต่าง ๆ ได้ยาก ประสิทธิภาพในการประมวลผลของระบบยังขาดความเสถียร และมีความล่าช้า ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูจำกัดระยะเวลาการประเมินของผู้ประเมินทั้งในส่วนส่วนตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เมื่อมีการเข้าใช้งานพร้อมกันจึงส่งผลให้ระบบการประมวลผลมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นควรมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และใช้เวลาในการประมวลผลได้รวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับ Pinthong (2018) ได้ศึกษาความต้องการนวัตกรรมระบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออนไลน์ตามเกณฑ์การปฏิบัติการสอนของคุรุสภา พบว่า ความต้องการด้านระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงระบบจะต้องมีความสะดวก ไม่ซับซ้อน รวมไปถึงการใช้งานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และทุกสถานที่ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับ Sermsri (2021) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนในสังกัดจังหวัดสมุทรปราการ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า การใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องประกอบไปด้วย 1) ความต้องการใช้งานของระบบ 2) การทำงานได้ตามฟังก์ชันของระบบ 3) ความง่ายต่อการใช้งานระบบ 4) ประสิทธิภาพการทำงานของระบบ และ 5) การรักษาความปลอดภัยของระบบ อยู่ในระดับดี ทูรกายการ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การใช้งานระบบระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านประสิทธิภาพการทำงานของระบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด

(2) รายการประเมินและระยะเวลาไม่เหมาะสม ควรมีการปรับลดจำนวนครั้งในการประเมิน รายละเอียดในพฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพ สัดส่วนคะแนน ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินสมรรถนะโดยใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และรายละเอียดของระดับคุณภาพไว้มากจนเกินไป ทำให้ผู้ประเมินมีความสับสนและต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ หากผู้ประเมินไม่ใส่ใจต่อรายละเอียดดังกล่าวจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการประเมินผลได้

สอดคล้องกับ Eakwannang, Ekwarangkoon & Kajornsinsin (2017) ได้นำเสนอสภาพการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พบว่าประเด็นยังไม่ครอบคลุมสมรรถนะวิชาชีพครู เครื่องมือการประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำให้ผู้ประเมินตัดสินใจยาก การประเมินไม่เท่าเทียมกันเกิดความลำเอียงในการประเมิน และสอดคล้องกับ Srangan et al. (2018) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาด้วยระบบหุ่นยนต์ต่อเนื่อง พบว่า สภาพปัญหาในการประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การขาดความเข้าใจในการประเมินทำให้ประเมินไม่ตรงกับสภาพจริงของนักศึกษาทำให้ผลการประเมินระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัยไม่มีความสอดคล้องกัน

2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

(1) คณะศิลปศึกษาควรจัดทำคู่มือแนะนำการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นเพราะว่าการจัดทำคู่มือจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถศึกษา เรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในการใช้งานระบบได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถช่วยในการทบทวนวิธีการใช้งานระบบ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้งานในเบื้องต้นให้ผู้ประเมิน อีกทั้งยังช่วยลดภาระในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ดูแลระบบได้ นอกจากนี้การจัดอบรมการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้งานรวมถึงได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยผลิต (สถาบัน) กับหน่วยฝึก (สถานศึกษา) เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อยในการปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการปรับลดขั้นตอนในการเข้าใช้งานให้ง่ายขึ้นจะช่วยทำให้การประเมินมีความสะดวก รวดเร็วและลดระยะเวลาในการประเมินได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการที่สามารถใช้งานได้ง่าย จะช่วยให้เกิดความสะดวกในการประเมิน ลดภาระงานและลดข้อจำกัดด้านเวลาของผู้ประเมินได้ สอดคล้องกับ Tantipatum (2019) ได้นำเสนอผลการพัฒนาระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบ และด้านประสิทธิภาพของการทำงานของระบบ ตามลำดับ

(2) คณะศิลปศึกษาควรมีการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพเพื่อกำหนดขอบข่ายงานให้นักศึกษาสามารถแสดงออกซึ่งสมรรถนะตามระดับการประเมินที่ครูสุภาพกำหนด มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนักศึกษาปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ควรออกแบบภาระงานสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแบบองค์รวมที่บูรณาการสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เป็นเพราะภาระงานที่กำหนดในปัจจุบันยังมีเนื้อหาที่มีความทับซ้อนกันทำให้เป็นภาระให้นักศึกษามากเกินไป ดังนั้นการดำเนินการตามข้อสรุปที่ได้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการรายงานผลการปฏิบัติงานและลดภาระในการตรวจงานของผู้ประเมิน สอดคล้องกับ Chamnankij (2017) ได้นำเสนอวิธีการประเมินสมรรถนะไว้ว่า ควรบูรณาการสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะย่อย

ออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะต้องประเมินแยกสมรรถนะเพราะสมรรถนะต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการการวิจัย

1) จัดเตรียมเอกสาร คู่มือ วัสดุอุปกรณ์ใช้งานระบบเพื่อให้ผู้ใช้งานได้ทบทวนวิธีการใช้งานระบบได้ตามความต้องการ

2) การพัฒนาระบบประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้งานระบบ เพื่อให้การพัฒนาระบบสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานจริง

3) การกำหนดภาระงานควรเน้นการบูรณาการที่ตอบสนองต่อการประเมินสมรรถนะในหลายด้านเพื่อเป็นการลดภาระของผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรติดตามผลการใช้งานระบบในปีการศึกษาถัดไปเพื่อติดตามผลการใช้งานระบบและปัญหาในการประเมินอย่างต่อเนื่อง

2) ศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และทดลองใช้กับกลุ่มผู้ประเมินสมรรถนะ

References

- Buason, R. (2015). *kānwichai choēng khunnaphāp thāngkān suksā*. Krung Thēp...: *kham samai* [Qualitative research in education]. 5th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chantawanich, S. (2016). *kān wikhroḥ khoḥmūn choēng khunnaphāp* [Data analysis in qualitative research]. 12th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chamnankij, Ch. (2017). *kānphatthanaḥ laksūt fuk ‘oprom thān samatthana thāng dān kānchai phasā Thai phua triām khwām phroḥm nai kān saha kit suksā dōi chai rūpbāep kānriānrū bāep ruāmmū lāe nāēkhīt kānsōḥ phasā phua kānsūsan* [A competency-based training curriculum development of the thi usge to prepre for coopertive eduction by coopertive lerning nd concept of communictive lnguge teching]. Doctoral Dissertation. Burapha University.

- Eakwannang, W., Ekwarangkoon, P. & Kajornsini B. (2017). *kānphatthana bāep pramoēn samatthana wichāchīp khurū samrap naksuksā fuk prasopkān wichāchīp khurū mahāwitthayalai rāt phat* [Development of Teaching Professional Competency Assessment Module for Pre-service Teachers of Rajabhat University]. **Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University**. 9(2), 199-331.
- Government Gazette. (2019). **Volume 137, special section 68 D.**, 18-20.
- Government Gazette. (2020). **Volume 137, special section 109 D.**, 10-20.
- Pinthong, N. (2018). *nawattakam rabop pra mi na phon kān fuk prasopkān wichāchīp khurū 'ō nalai tām kēn kānpatibatkān sōn nai sathan suksā khōng khuru saphā* [Innovation of Online Evaluation System for School Internship According to The Rule of The Teacher Council of Thailand for Rajabhat Universities in The Eastern Region]. **Journal of Education and Social Development**. 14(1), 510-517.
- Sermisri, N. (2021). *kānphatthana rabop pramoēn naksuksā fuk prasopkān wichāchīp khurū rōngriān nai sangkat chāngwat Samut Prākān phān khurūkhāi 'in thēnet* [Development of an Assessment System for Teacher Training Schools in Samut-Prakan Province via the Internet] **Journal of Rajanagarindra**. 18(1), 19-28.
- Sringan, K., et al. (2018). *kānwichai lāe phatthana khunnaphāp bukkhalākōn thāngkān suksā duāi rabop nun nam tō nūang* [Research and Development of Quality Educational Teacher Coaching]. **Sarakham Journal**. 9(1), 95-109. Retrieved from <https://skjournal.msu.ac.th/pdfspllit.php?p>.
- Tantipatum, M. (2019). *kānphatthana rabop sārasonthet kān fuk prasopkān wichāchīp khana witthayākān chatkān mahāwitthayalai rāt phat lōi* [Development of a Field Experience Information System, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University]. **Social Sciences Research and Academic Journal**. 14(2), 59-72.

The Teachers' Council of Thailand. (2021). prakāt khana kammakān ‘amnūai kānthotsōp phūa khōrap bai prakōp wichāchīp khru rūang lakken withikān læ khruāngmū thotsōp læ pramoēn samatthana thāng wichāchīp khru dān kān patibat ngān læ kān patibat ton tām māttrathan wichāchīp khru Phō.Sō. 2021 [Announcement of the Medical Subcommittee that provides regular eligibility medical examinations and evaluations for teachers. Regarding the qualifications of parents to test and evaluate the teacher surveillance system Methods and procedures for hand examination, assessment and medical evaluation of teachers Faculty of Electronic Systems Teachers, 2nd time of the year, Thursday 2023]. Retrieved from <https://www.ksp.or.th/wp-content/uploads/2023/10/02-.pdf>.